

V úvodu i dále v textu zmiňuji, že východiskem mé práce, jedním ze základních kritérií pro vytvoření výběrového souboru je kontext hodnotových orientací, a právě z tohoto důvodu uvádím teoretickou část své práce krátkým představením pojmů, jež mají zásadní postavení v sociologické teorii i empirickém výzkumu. Pojem hodnoty má svůj původ v oblasti ekonomie resp. filosofie; jakožto k základní sociologické kategorii se k hodnotě již od jejího vzniku váže mnoho různých významů a interpretací. "Podle Clyda K. M. Kluckhohna (1951) je hodnota explicitní nebo implicitní pojetí o tom, co je žádoucí, pojetí příznačné pro jednotlivce i pro skupinu, ovlivňující výběr přístupných prostředků a cílů jednání." (Velký sociologický slovník 1996: 375) Také T. Parsons, jehož koncepce významně ovlivňovaly sociologii hodnot zejména v padesátých a šedesátých letech, zdůrazňuje normativní aspekty hodnocení a chápe hodnoty jako obecné pojetí o žádoucím nikoli jako předměty chtění. 1 Na tomto místě je však třeba hodnoty odlišit od sociálních norem- verbalizovaných, závazných pravidel, které vyžadují respekt bez ohledu na to, co si o nich člověk myslí; hodnoty nemůžou být založeny na cizí vůli. Jsou základem kultury, představují vazbu sociálního systému se systémem osobnosti. Prostřednictvím hodnot je jedinci umožněno ztotožnit se s významy, které jej přesahují, jsou prostředkem sociální kontroly, aniž by bylo jejich působení pociťováno jako vnější tlak. Ovlivňují orientaci člověka, určují a podmiňují volbu cílů i prostředků jednání; spoluurčují jeho vztah ke světu; vyjadřují významy různých objektů, činností, možností a jejich alternativ. „Hodnoty se kvalitativně liší zejména tím, že: mají znaménko, tzn. jsou kladné nebo záporné; mají určitý status, tzn. zaujímají vyšší nebo nižší místo v hierarchii hodnot, jsou více a méně důležité; vytvářejí specifická seskupení, různé subsystémy, pásma, řady hodnot."